BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 55-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { În România 3 lei / În străinătate 6 lei

Nr. 267 Sâmbătă 1 Octombrie 1938
12 Pagini P I I I I

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

ABONAMENTE
IN ȚARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
În străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE
IN TARĂ
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei
ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

DIRECTOR
ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

O CONFERINȚĂ HOTĂRÂTOARE

D-NII CHAMBERLAIN, MUSSOLINI ȘI DALADIER INVITAȚI LA MÜNCHEN

SE SPERĂ CĂ PRIMEJDIA DE RĂSBOI VA FI INLĂTURATĂ

Ofensiva păcii

Criza internațională a ajuns la punctul ei cel mai înalt și totodată la expresia ei cea mai simplă.

Intr'adevăr un acord de principiu a fost realizat pentru realipirea la Germania a regiunilor sudete. Cehoslovacia a consimțit să-și vadă frontierele schimbate fără luptă. Nu cerea decât anumite garanții internaționale că existența ei viitoare nu va fi turburată.

Pacea era mântuită pentru toți și prestigiul german eșia considerabil ridicat din această încercare de forțe.

Cancelarul Hitler a refuzat însă această deslegare pașnică a problemei. El cere evacuarea imediată a regiunilor în litigiu și dă Cehoslovaciei un termen de executare până la 1 Octombrie.

Un război ar fi trebuit astfel făcut pentru o simplă modalitate de executare!

Nimeni nu-și poate rațional explica pentru ce întrebuințarea forței este necesară, când victoria a fost obținută prin mijloace pașnice. Prezumția se naște că nu e în discuție numai o problemă locală, o frontieră de revizuit, un drept de autodeterminare de realizat, că sunt în joc interese mai grave, că valorile permanente și eterne ale lumii de azi, că structura însăși a continentului sunt hotărâtor amenințate prin ruptura păcii.

Nimeni nu se poate resemna cu ușurință la ideia catastrofei provocate de voința sistematică de a întrebuința forța.

Incercările făcute Marți spre a menține pacea nu au reușit. Sir Horace Wilson, trimis de d. Chamberlain la Berlin spre a cere d-lui Hitler un nou termen, în care să se încerce noui negocieri, a obținut un răspuns negativ. Apelul președintelui Roosevelt din 26 Septembrie a fost întâmpinat și el tot cu un refuz.

Conștiința universală nu se poate hotărî, nici să lase curs liber forței fără nici o opunere, nici să deslănțuiască un cataclism mondial pentru salvarea unui principiu vital.

Și d. Neville Chamberlain și d. Roosevelt, în această dilemă dramatică, stăruie cu o tenacitate, care le face onoare, să mențină pacea și nu consideră nădejdile pierdute, atâta timp cât războiul nu a izbucnit.

Cel dintâiu a vorbit Marți seară la postul de radio dela Londra. Cu emoția adânc umană a bărbatului de stat, încărcat de gigantice răspunderi, cu glasul potolit, în vorbe cumpătate, cu răbdătoarea sa voință de pace, s'a adresat neamului său, Imperiului și „altora", dacă vor să-l asculte. Le-a spus tuturor că-i pare imposibil ca un litigiu, rezolvat în principiu, să provoace un război, s'a arătat înțelegător pentru atitudinea Cehoslovaciei, și-a mărturisit surprinderea că, după Berchtesgaden, d. Hitler a cerut predarea imediată a regiunii sudeților — atitudine pe care a calificat-o neraționala, — a afirmat în fine că nu renunță la speranțele sale de pace și că ar fi gata, în acest scop, să meargă a treia oară în Germania, dar că nu crede că se mai poate face ceva în domeniul mediațiunii și a îndemnat poporul britanic și imperiul să fie pregătite pentru orice eventualitate, căci conflictul n'ar isbucni numai pentru Cehoslovacia, ci pentru cauze mai vaste, pentru care toate riscurile trebuesc înfruntate, după ce au fost cântărite toate urmările.

Dar mai presus de toate, primul ministru englez a făcut două afirmații de o mare importanță: d. Chamberlain crede că dacă d. Hitler ar da un răgaz, acordul ar fi posibil, iar în al doilea rând a oferit ca Marea Britanie să garanteze executarea acordului de către Cehoslovacia.

E inutil să arătăm cât de rațională este cererea unui nou termen și cât ar trebui să fie de apreciată o garanție de executare britanică.

La rândul său, fără să se lase descurajat de răspunsul negativ al d-lui Hitler, președintele Roosevelt i-a adresat, Miercuri, un nou și patetic apel la pace, care răsună ca un ecou al conștiinței mondiale și ca un îndemn la o soluție pacifică dar tot deodată, ca o cumpătată, însă aspră imputare pentru amenințarea de a deslănțui un război general.

In tot cursul zilei de Miercuri măsurile de precauție s'au înmulțit: flota engleză e mobilizată; Canada, Indiile și Australia se aliniază de partea metropolei; neutrii își întăresc frontierele; Italia ia la rândul ei — fără a mobiliza însă — unele măsuri militare. Dar în același timp, demersurile diplomatice și apelurile la pace devin din ce în ce mai stăruitoare. Papa se adresează la radio omenirii întregi. La Roma lord Perth, în numele d-lui Chamberlain, sugerează o reuniune în patru, pentru salvarea păcii. La Berlin, ambasadorii Franței și Angliei fac un demers identic pe lângă Führerul german. D. Mussolini a cerut d-lui Hitler să amâne mobilizarea și i-a comunicat că este gata să accepte participarea la o conferință în patru.

Miercuri d. a. s'a decis ținerea la München a conferinței, la care vor participa d-nii Chamberlain, Daladier, Hitler și Mussolini.

Europa era pe povârnișul fatal, care duce spre ireparabil. Aripile negre ale morții se simțeau fluturând reci deasupra pământului, care-și aștepta victimile. Tenacitatea neînfrântă a unui om a isbutit — într'o supremă încercare — să abată din drumul lui pasul greu al destinului. Mamele și soțiile binecuvintează pe bătrânul om de stat britanic, care a știut să persevereze cu eroism în dragostea lui de pace, care nu e slăbiciune și care prin acceptarea voită a ceiace s'ar fi putut califica drept umilință, se va fi ridicat pe cele mai înalte culmi ale prestigiului omenesc.

D. Chamberlain a isbutit să închege, prin acțiunea sa, în aceste ceasuri tragice, o conștiință universală contra războiului inutil și întrebuințării abuzive a forței, care va cântări greu în deliberările de mâine ale celor patru oameni răspunzători de soarta viitoare a Europei.

Pentru întâia oară, în ultimile săptămâni, se deschide o perspectivă mai luminoasă pentru pace. Și rațiunea și sentimentul refuză să creadă că, în fața uriașelor lor responsabilități, cei patru bărbați de stat, adunați azi la München, nu vor face imposibilul pentru a găsi calea unei înțelegeri, întemeiate pe dreptate, care să cruțe omenirii cea mai groaznică tragedie din istoria ei.

Un nou apel
al d-lui Chamberlain către d. Hitler

Londra, 28 (Rador).— D. Chamberlain a declarat în Camera Comunelor că a adresat încă un apel d-lui Hitler, apel în care oferea să facă o nouă vizită în Germania în cursul săptămânii.

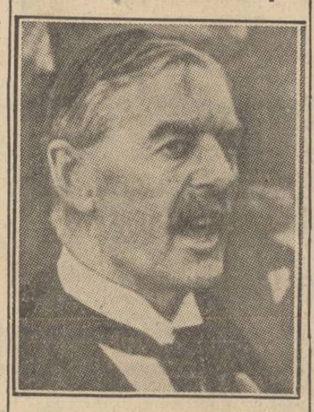

D. NEVILLE CHAMBERLAIN

Primul ministru a adăugat că a făcut un apel în același sens pe lângă d. Mussolini pentru a lua parte la această nouă conferință.

D. Hitler a invitat în urma acestui apel pe d. Chamberlain la Muenchen, unde se va ține conferința. Fuehrerul german,— a precizat primul ministru englez, — a invitat deasemeni pe d-nii Mussolini și Daladier.

Șefii celor două guverne, italian și francez, au acceptat invitația.

D. Chamberlain a precizat că d. Hitler a făcut invitațiile după ce primise apelul d-lui Mussolini, care fusese cerut printr'un mesagiu al primului ministru englez.

După aceste declarații, Camera Comunelor și-a amânat desbaterile pe Luni.

Contele Ciano a primit Miercuri pe ambasadorul Angliei

Roma, 28. (Rador). — Ambasadorul Marei Britanii a fost azi la ministerul afacerilor străine, unde a fost primit de contele Ciano.

Un comunicat oficial anunță:

„Lordul Perth a făcut contelui Ciano o importantă comunicare din partea guvernului britanic în legătură cu amenințarea unui conflict germano-cehoslovac".

A DOUA INTREVEDERE

Roma, 28 (Rador). — Corespondentul agenției „Havas" transmite:

Lordul Perth a făcut Miercuri dimineață o a doua vizită contelui Ciano, în cursul căreia se pare că i s'a remis răspunsul guvernului italian la comunicarea făcută în cursul primei audiențe de azi.

Textul mesagiului d-lui Chamberlain către d. Mussolini

Roma, 28 (Rador). — Iată textul mesagiului pe care d. Chamberlain l-a adresat azi d-lui Mussolini:

„Am adresat azi un ultim apel d-lui Hitler, ca să renunțe de a face uz de forță pentru soluționarea problemei sudete, care ar putea fi regulată, după părerea mea, în cursul unei scurte întrevederi.

Am oferit cancelarului de a veni pentru negocieri imediat la Berlin, spre a găsi un acord între delegații germani și cehi.

Dacă cancelarul dorește, delegați ai Franței vor lua deasemeni parte la aceste negocieri.

Am încredere în faptul că excelența voastră va binevoi să informeze pe cancelar că va fi gata să se facă reprezentat și că-l va sfătui să accepte propunerea mea.

In acest fel, toate popoarele vor fi scutite de război.

Am dat deja garanție că făgăduielile cehe vor fi îndeplinite și am ferma încredere că un acord complet va putea fi realizat în termen de o săptămână".

In urma acestui mesaj, Ducele a înștiințat oficial pe d. Chamberlain

DUCELE MUSSOLINI

că a recomandat Fuehrerului să accepte această propunere.

MARE SENZAȚIE LA ROMA

Roma, 28 (Rador). — *Știrea celor două convorbiri pe care lordul Perth le-a avut în cursul dimineții cu contele Ciano a fost adusă la cunoștința publicului prin edițiile speciale ale ziarelor din Roma.*

Știrea a produs o mare senzație și a determinat un sentiment de ușurare în opinia publică.

Un mesagiu al d-lui Roosevelt către d. Mussolini

Roma, 28 (Rador). — D. Mussolini a primit, azi după amiază, la ora 16, în prezența contelui Ciano, pe ambasadorul Statelor Unite care i-a remis un mesagiu personal din partea președintelui Roosevelt.

In acest mesagiu, președintele Statelor-Unite, amintind sforțările făcute de el spre a asigura rezolvarea pașnică a diferendului germano-cehoslovac, face aluzie la tragicile urmări pe care un război european le-ar avea pentru întreaga lume.

Președintele Statelor-Unite cere Ducelui să dea ajutorul său pentru re-

D. ROOSEVELT

zolvarea acestui diferend pe cale de negocieri sau prin alte mijloace pașnice și fără a se recurge la forță.

D. Mussolini a luat act de mesagiu, rugând pe ambasadorul Statelor Unite să comunice președintelui Roosevelt expresia mulțumirilor sale și înalta apreciere pentru gestul făcut.

D. MUSSOLINI A CERUT AMANAREA MOBILIZARII ARMATEI GERMANE

Londra, 28 (Rador).— In urma apelului d-lui Chamberlain, d. Mussolini, care a intrat imediat în legătură telefonică cu d. Hitler, a cerut Fuehrerului german să amâne decretarea mobilizării armatei germane.

Ducele a comunicat d-lui Hitler că este dispus să accepte participarea la o conferință, care ar reuni pe cei patru șefi de guverne ai Marei Britanii, Germaniei, Franței și Italiei.

MOBILIZAREA A FOST AMANATA

Londra, 28 (Rador).— **D. Chamberlain a declarat în Camera Comunelor că d. Hitler a acceptat să amâne cu 24 ore mobilizarea armatei germane.**

Adâncă ușurare la Londra

Londra, 28 (Rador).— Știrea că mobilizarea germană a fost amânată cu 24 ore, ca și informația despre conferința de mâine dela Muenchen, s'au răspândit cu iuțeala fulgerului la Londra, în Marea Britanie și în întregul imperiu englez.

Anunțate chiar de d. Chamberlain la Camera Comunelor, știrile au produs întâi o adevărată uimire, care s'a transformat apoi într'un sentiment de adâncă ușurare.

REGINA MARY, A ISBUCNIT IN LACRIMI

Londra, 28 (Rador). — *In clipa de uimire generală, în care primul ministru a a anunțat dela tribuna Camerei Comunelor convocarea conferinței dela Muenchen, Regina mamă Mary, care se afla în tribuna presedintelui, a isbucnit în lacrimi și a trebuit să se retragă, sprijinită de o doamnă de onoare.*

Ambasadorii Franței și Angliei în audiență la d. Hitler

Berlin, 28 (Rador). — Corespondentul agenției „Havas" transmite:

D. Francois Poncet, ambasadorul Franței la Berlin, a fost primit azi dimineață la ora 11 și 15 de cancelarul Hitler, într'o audiență de o jumătate de oră.

La ora 12 și 35 cancelarul Hitler a primit într'o audiență de o oră pe ambasadorul Marei Britanii, sir Neville Henderson.

„HITLER RĂSPUNDE"

Londra, 28 (Rador). — *D. Chamberlain și-a început discursul său de azi în fața unei incinte tăcute și abătute.*

In momentul când se urca la tribună, primul ministru nu cunoștea încă rezultatul demersurilor făcute în cursul dimineții la Roma și Berlin.

O adevărată bombă a făcut explozie pe neașteptate când sir John Simon s'a apropiat de d. Chamberlain, căruia i-a întins o bucată de hârtie pe care erau scrise cu creionul următoarele cuvinte:

„Hitler răspunde":

O clipă mai apoi, lordul Halifax, care luase loc încă dela începutul ședinței în tribuna pairilor, a fost chemat la Foreign Office, pentru a primi comunicarea acestui răspuns.

Mai apoi, d. Chamberlain a putut comunica Parlamentului știrea cea mare, a conferinței de Joi, dela München.

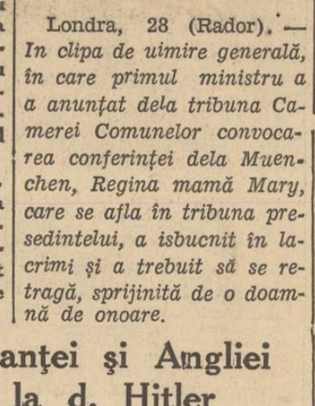

CANCELARUL HITLER

D-nii Chamberlain, Mussolini și Daladier, invitați la München

Londra, 28 (Rador).— Primul ministru, d. Neville Chamberlain, a anunțat apoi Camerei că a fost invitat să aibă o întrevedere, Joi, la München, cu d. Hitler.

D. Chamberlain a adăugat că au fost invitați deasemeni d-nii Mussolini și Daladier, cari au acceptat invitația.

D. Mussolini a plecat la München

Roma, 28 (Rador). — D. Mussolini a părăsit Roma la ora 18, plecând cu un tren special la München.

Mulțimea adunată la gară a făcut o călduroasă manifestație Ducelui.

D. Mussolini este însoțit de contele Ciano, ministrul afacerilor străine, și de d. Sebastiani, subsecretar de stat la același departament.

D. Starace, secretarul general al partidului fascist, membrii guvernului și numeroase personalități au salutat pe Duce la plecare.

Inainte de a se sui în tren, d. Mussolini s'a întreținut cordial cu ambasadorul Germaniei.

La plecarea trenului, publicul și reprezentanții autorităților au făcut o nouă ovație Ducelui, care a răspuns cu salutul roman.

ORICE PRIMEJDIE DE RĂZBOI TREBUE SOCOTITĂ CA EXCLUSĂ

Roma, 28 (Dador). — **Corespondentul agenției telegrafice italiene (Stefani) transmite din Paris:**

D. DALADIER, primul ministru al Franței

La ora 17, s'a răspândit la Paris știrea că d. Hitler a acceptat mediația d-lui Mussolini.

In același timp, s'a confirmat oficial că d. Daladier va pleca mâine la Muenchen, pentru a se întâlni acolo cu șefii guvernelor din Anglia, Italia și Germania.

In cercurile politice aceste știri au fost primite cu deosebită satisfacție și cu o nespusă bucurie.

Ele au făcut să nască încrederea deplină că datorită d-lui Mussolini orice primejdie de război trebue socotită ca exclusă de acum înainte.

„O BRUSCĂ OPRIRE PE PANTĂ"

Paris, 28 (Rador). — Agenția „Havas" transmite:

In cercurile parlamentare se arăta astăseară că anunțarea conferinței dela Muenchen marchează o bruscă oprire pe pantă și o tresărire energică pentru a împiedeca agravarea conflictului.

Se exprimă speranța că d. Hitler, căruia propunerile franco-britanice i-au asigurat de pe acum cea mai mare parte din revendicări, va voi să aducă în negocierile pe care le va relua spiritul de conciliațiune necesar pentru o soluție contractuală a problemei sudeților.

Mesajul d-lui Daladier la radio

Paris, 28 (Rador). — **D. Daladier a rostit astăseară următoarea cuvântare la radio:**

„Am anunțat că va trebui să fac astăseară o comunicare țării asupra situației internaționale.

Am fost însă sesizat la începutul după amiezii de invitația guvernului german de a întâlni mâine la Muenchen pe cancelarul Hitler, pe d. Mussolini și pe d. Chamberlain.

Am acceptat această invitație.

Înțelegeți că în ajunul unor negocieri atât de importante amân explicațiile pe care voiam să vi le dau.

Dar înainte de plecarea mea, țin să adresez poporului Franței mulțumirile mele pentru atitudinea sa plină de curaj și demnitate.

Țin să mulțumesc mai ales francezilor care au fost chemați sub drapelele noastre, pentru sângele rece și hotărîrea de care au dat o nouă dovadă.

Misiunea mea este grea. Dela începutul dificultăților prin care trecem, nu am încetat de a lucra din toate puterile mele pentru salvgardarea păcii și intereselor vitale ale Franței.

Voi continua mâine acest efort cu gândul că sunt în deplin acord cu întreaga națiune".

Acceptarea d-lui Hitler a produs ușurare la Paris

Prin telefon, dela trimisul nostru special

Paris, 28. — Știrea că d. Hitler a acceptat, în urma intervenției d-lui Mussolini, făcută la apelul d-lui Chamberlain, întâlnirea dela München a dat publicului parisian o nouă speranță că pacea va fi totuși salvată.

Agravarea din ultimele 24 de ore a situației a determinat, în cursul zilei de astăzi, plecarea unui mare număr de parisieni și străini. Gările erau pline de lume, care, după sfatul însuși al autorităților militare, se refugia în provincie, pentru a nu fi expuse, în cazul unui război, atacurilor aeriene. Astăzi la prânz se pierduse aproape orice speranță în posibilitatea unei soluțiuni pașnice. Intransigența manifestată de cancelarul Hitler la toate apelurile ce i s'au adresat, a provocat, aci, neîncrederea în posibilitatea unei soluțiuni pașnice. Cu toate acestea, cercurile oficiale cari erau în curent cu apelul adresat de d. Chamberlain d-lui Mussolini, afirmau că este imposibil ca d. Hitler să refuze pe Ducele a cărui atitudine cu prilejul Anschluss-ului a fost atât de utilă Germaniei și căruia d. Hitler i-a spus atunci că nu va uita nici odată ce a făcut pentru Germania.

Răspunsul d-lui Hitler a fost aflat la Paris prin edițiile speciale ale ziarelor, la ora 4.30 după amiază. Toate posturile de radio parisiene l-au anunțat și știrea s'a răspândit ca fulgerul în tot orașul. Lumea își dădea seama că situația este încă destul de serioasă, dar răgazul pe care îl dă conferința de mâine dela München și speranțele pe care ea le renaște au produs o incontestabilă ușurare.

O CERERE A CEHOSLOVACIEI

Londra, 28 (Rador). — **D Masaryk a telefonat astăseară d-lui Chamberlain, întrebându-l dacă ar fi posibil ca un purtător de cuvânt ceheslovac să asiste la conferința dela Muenchen.**

Primul ministru i-a răspuns că nu înlătură această posibilitate și s'a pus în comunicare cu președintele Republicii cehoslovace.

La Ultima Oră:

Conferința dela München